

УДК 336.5

Чумак О.В.¹¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ: ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, МОЖЛИВОСТІ

В умовах повномасштабної війни Україна опинилася у складному економічному становищі, пов'язаним із руйнуванням інфраструктури, промислових об'єктів, житлового фонду, відтоком капіталу, зниженням споживчого попиту та іншими ризиками, що негативно впливає на інвестиційний клімат й інвестиційну активність в країні. За даними експертів загальні втрати національної економіки на липень 2025 року становили близько 30% ВВП і ці показники продовжують надалі зростати [1].

В той же час повоєнне відновлення відкриває нові можливості для залучення міжнародних інвестицій, зокрема у такі стратегічні галузі, як ВПК і сільське господарство, будівництво й енергетику, транспорт і цифрову економіку, для економічного зростання та для сприятливого бізнес-клімату. Про це свідчить реалізація національного інвестиційного потенціалу вже зараз, під час війни. Майже 55 % європейських компаній виявили зацікавленість та співпрацю з українським бізнесом, що свідчить про їх готовність до інвестування в різні сфери та галузі національної економіки. Так, тільки за I квартал 2025 року до України надійшло приблизно 669 млн. доларів прямих інвестицій (ПІ), сума яких, на думку аналітиків, за підсумками року може перевищити 1, 25 млрд. доларів і це говорить про те, що інвестиційний клімат в державі залишається достатньо динамічним. Не залишається осторонь і вітчизняний капітал, який за роки активної фази воєнних дій встиг адаптуватися до нових умов ведення бізнесу і став вкладати власні кошти у формі капітальних інвестицій (понад 70% від усіх капіталовкладень) в модернізацію підприємств, розвиток оборонного комплексу, медицину та відновлення пошкодженої інфраструктури [2]. Правда, необхідно звернути увагу на той факт, що регіональна активність інвестицій наразі концентрується здебільшого в західних, центральних та деяких південних областях, де ще зберігся зовнішній орієнтир, порти і логістика, а області, що зазнали значних руйнувань, через ризики демонструють значно меншу інвестиційну активність.

Масштабне півірчне дослідження, проведене Спілкою українських підприємців (СУП) і присвячене поглядам європейського бізнесу на інвестиції в Україну та процес відновлення її економіки, яке охопило бачення понад 300 вітчизняних та європейських компаній продемонструвало, попри війну, високу довіру та інтерес до інвестиційного потенціалу країни. З них

84% українських і 66% європейських компаній оцінюють інвестиційний клімат в державі як позитивний або дуже позитивний та достатньо оптимістично оцінюють подальші перспективи його збереження, особливо у післявоєнний період, хоча частина респондентів, переважно з Європи (близько третини) займають, в очікуванні подальших реформ або змін, нейтральну позицію [3].

Попри позитивні сигнали від іноземних та вітчизняних компаній, їх представники чітко окреслюють ті перепони, які можуть стати на заваді до притоку інвестицій в Україну, зокрема: продовження тривалої повномасштабної війни як найважливіший виклик на шляху до залучення широкого кола інвесторів; податкове навантаження та недосконале податкове законодавство з його непередбачуваними змінами «правил гри» для учасників бізнес-процесу; слабкість інституцій та корупція, зокрема судової системи і бюрократії, особливо в питаннях прозорості щодо ухвалення рішень стосовно підприємницької діяльності; складність доступу до фінансування через низьку довіру малого і середнього бізнесу до банківської системи, високі процентні ставки по кредитах та обмеженість фінансових інструментів для підтримки інвестицій у розвиток економіки країни.

В той же час, незважаючи на складні умови функціонування української економіки під час війни, все ж існують і певні переваги іноземного інвестування в Україну, які можуть покращити інвестиційний клімат в країні, а саме: статус України як кандидата в ЄС; інтеграція енергосистеми України до об'єднаної європейської енергосистеми; транспортний безвіз з країнами ЄС; скасування квот та мита на експорт української продукції; пільгові умови щодо сплати податкових та митних платежів; дерегуляційні ініціативи; діджиталізація державних послуг та ін.

Питання залучення іноземних інвесторів до нашої країни у воєнний та повоєнний періоди вже сьогодні активно вирішується на рівні державної політики. Для цього урядом створено інвестиційну платформу Advantage Ukraine, на якій представлені перспективні сектори української економіки та понад 500 інвест-проектів з метою інформування світової та європейської економічної спільноти про існуючий інвестиційний потенціал України та залучення нових інвесторів з різних держав. Також Нацрадою з відновлення розроблено спеціальний План реконструкції української економіки, який розрахований на \$750 млрд інвестицій протягом наступних 10 років, за яким передбачається, що для потужного зростання національної економіки інвестиції, щонайменше впродовж 5 років поспіль, мають складати не менше 35% ВВП [4].

Нові можливості для успішної діяльності іноземних та українських інвесторів в Україні як у наш час, так і у післявоєнний період, могли б відкрити наступні кроки з боку вітчизняного уряду та законотворців:

державні інвестиційні гарантії, як прояв готовності країни поділяти усі інвестиційні ризики з інвесторами; гарантії безпеки та передбачуваності через захист їх прав власності та спрощення адміністративних процедур; забезпечення вигоди для іноземного та національного капіталу через систему податкових стимулів; повну діджиталізацію процесів як можливість для швидкого, прозорого ведення справ онлайн з широким доступом до інформацію про тендери на відбудову, стабільність державної політики. При цьому, особливістю залучення іноземних інвестицій в національну економіку має стати їх спрямованість не лише на відновлення України, але й на трансформацію та модернізацію її виробничих потужностей шляхом залучення як іноземного, так і вітчизняного капіталу, а також використання сучасних технологій. Такий підхід встановлює основу для довготермінового зростання й сприяє інтеграції України у глобальну економіку.

Відбудова економіки України є важливим чинником її подальшого сталого розвитку, соціальної стабільності та інтеграції до світового економічного простору. І важливу роль в цьому процесі будуть відігравати інвестиції, як основне джерело притоку капіталу, інновацій і технологій для відновлення країни та її існуючий економічний потенціал, привабливий для інвестора із значними природними ресурсами (літій, кобальт, графіт, цирконій), вигідним географічним положенням з транспортними ланцюгами і коридорами для транзиту товарів на континенті, наявністю висококваліфікованого людського капіталу, здатного забезпечити ефективне виробництво та високу якість вітчизняних товарів і послуг з високою доданою вартістю. А держава може підтримати та простимулювати цей процес великими інвестиційними програмами та міжнародними проектами відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Околот Аліна Економіка України у 2025 році: втрати ВВП, дефіцит кадрів та структурне безробіття // RFI. 11.06.2025. URL: <https://www.rfi.fr/uk/>
2. Інвестиції в Україні 2025: поточна ситуація та тенденції // Агентство стратегічних досліджень. Четвер, 09 жовтня 2025. URL: <https://sd.net.ua/2025/10/04/nvesticiyi-v-ukrayin-2025-potochna-situacya-ta-tendencyi.html>
3. Кононова Яна Інвестиції в Україну: дослідження від СУП інвестиційного потенціалу країни // СУП. 16.09.2025. URL: <https://sup.org.ua/news/rezultaty-doslidzhennia-sup/>
4. Гуцан Тетяна, Мельникова Ольга Тенденції інвестиційної привабливості України в умовах воєнного стану // Галицький економічний вісник. № 2 (87). 2024. – С. 30-39. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu Galician economic journal, No 2 (87) 2024 https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.02